

Overordnet plan for sektor helse

Kommunens visjon: «Nord-Fron skal være det attraktive
midtpunktet i Gudbrandsdalen»

Vedtatt i Kommunestyret 31.10.2024 – sak 105/24

Innholdsfortegnelse

	1
Overordnet plan for sektor helse	1
1. NORD-FRON KOMMUNES HOVEDUTFORDRINGER	3
1.1 Nord-Fron kommunes hovedutfordringer nå og frem mot 2040	3
1.2 Mulighetsrommet	5
2. NORD-FRON KOMMUNES MÅL OG STRATEGIER INN MOT 2040	6
2.1 Strategier fram mot 2040	7

Vedlegg

1. Kunnskapsgrunnlag av august 2024 m/8 undervedlegg

1. NORD-FRON KOMMUNES HOVEDUTFORDRINGER

Viser til vedlagte kunnskapsgrunnlag. Det norske velferdssamfunnet vil møte betydelige utfordringer knyttet til bærekraft i årene som kommer. Det er forventet lavere inntekter fra petroleumsnæringen, økt global oppvarming, økende andel eldre, økende utenforskap blant yngre parallelt med færre yrkesaktive til å dekke opp for de totalt sett økte tjenestebehovene. Selv om dette er en nasjonal utfordring skiller Innlandet fylke og distriktskommunene seg spesielt ut i form av større utfordringer enn landet ellers med tanke på å løse samfunnsflokende knyttet til demografi og utenforskap.

1.1 Nord-Fron kommunes hovedutfordringer nå og frem mot 2040

- Forståelse for samfunnsoppdraget og utfordringsbildet - forventningsavklaring:
Nord-Fron kommunes politikere, innbyggere, ansatte, og andre samarbeidspartnere må få økt innsikt og forståelse for kommunens samfunnsoppdrag, og de utfordringer vi står ovenfor som følge av blant annet demografiutviklingen. Det må sikres samskaping med god dialog.
- Beholde og rekruttere helsepersonell:
Demografiutviklingen viser at utfordringer knyttet til tilstrekkelig bemanning og kompetanse i Nord-Fron kommune blir en hovedutfordring fremover. Knappheten på arbeidskraft vil være større i Nord-Fron enn i Innlandet og landet ellers. Det er viktig å bruke helsepersonellet riktig ut fra oppgavens art. Det må derfor utarbeides strategier for å øke kompetansen og en må se på hensiktsmessig fordeling av oppgavene, både mellom de ulike tjenesteområdene og fleksibel bruk av personell. Dette innlemmes i arbeid med revidering av arbeidsgiverstrategien for Nord-Fron kommune.
- Endret demografi med økende antall eldre, synkende barnetall og færre i arbeidsfør alder (aldersbæreevnen).
 - a. *Flere eldre i Nord-Fron må bo lenger hjemme* og motta hjemmebaserte tjenester. En av hovedutfordringen blir forventningsavklaringer, samt sikre treffsikre forbyggende tiltak med formål å redusere og utsette større tjenestebehov.
 - b. *Spredd bebyggelse og avstand til servicetjenester.* Brukerundersøkelsen fra 2023 viser at de aller fleste ønsker å bo hjemme. Mange eldre i Nord-Fron kommune bor imidlertid langt unna basen for hjemmesykepleie og andre servicenæringer. Flere eldre bor også i gamle hus hvor det er vanskelig å tilrettelegge gunstig med hjelpemidler. Det er viktig å tilrettelegge for utbygging av sentrumsnære leiligheter med universell utforming og nærhet til servicetilbud. Dette vil også gi bedre ressursutnyttelse av hjemmebasert omsorg grunnet mindre tid til kjøring.
 - c. *Urealistisk å opprettholde dagens dekningsgrad innen institusjon.* Forutsatt dagens tjenesteprofil vil Nord-Fron kommune møte kapasitetsutfordringer innen institusjonstjenesten. Det vil ta tid å bygge nye institusjonsplasser. Den

største utfordringen er imidlertid bemanning. Tjenestene må dreies i retning av økt hjemmebasert omsorg.

- d. *Differensierte institusjonsplasser og plass til de som trenger det mest.* Korttids rehabiliteringsplasser, avlastnings-/rulleringsopphold og langtidsopphold skal ha ulike mål og innhold. En målsetting for Nord-Fron kommune er plasstildeling etter behov med formål å bruke plassene slik de er ment, sikre riktig tilbud til tjenestemottaker, og få fleksibel bruk av institusjonsplassene utfra skiftende behov. Det vil fremover være de aller dårligste, som enten har betydelig kognitiv svikt eller som er i siste fase av livet, som må prioriteres til langtidsplass i sykehjem. Gjennomsnittlig liggetid i institusjon er i reduksjon og må fortsatt reduseres fremover.

➤ Oppfølging av brukere med ekstraordinære behov:

Det vil i årene som kommer skje en økning i antall med demenssykdom i ulike aldersgrupper i Nord-Fron kommune. Det vil derfor være behov for å bygge ut demensomsorgen videre, både relatert til oppfølging til hjemmeboende, men også med tanke på fordeling av plasser i institusjon som nevnt over.

Også Nord-Fron kommune har enkeltbrukere med andre ekstraordinære behov, for eksempel brukere med sjeldne diagnoser eller alvorlig psykisk syke eventuelt i kombinasjon med rusproblematikk. Nord-Fron kommune er en mellomstorkommune som må vurdere å tenke interkommunale løsninger med nærliggende kommuner med formål å kunne gi de aktuelle målgruppene et bærekraftig og kvalitetsmessig godt tilbud. Det er også nødvendig å sikre tilgang på verdige boforhold til aktuelle innbyggere, som gjerne sliter på leiemarkedet.

➤ Oppgaveforskyvning fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten.

Over tid har det skjedd en oppgaveforskyvning fra sykehusene til kommunene. Pasienter skrives ut raskere og problemstillingene som forventes løst i kommunene er større. Dette gjelder både innen psykisk og somatisk helse. Dette stiller krav både til kapasitet og kompetanse i kommunehelsetjenesten i Nord-Fron kommune.

➤ Fragmenterte tjenester

Tjenestetilbudet oppleves både for helsefaglig ansatte og for pasienter og pårørende som til dels fragmentert. Utfordringene stiller krav til at vi jobber mer systematisk og mer koordinert. Så vel ut fra et bruker/pårørendeperspektiv og med tanke på god ressursutnyttelse er det nødvendig å sikre mer helhetlige og koordinerte tjenester. Dette gjelder både mellom forvaltningsnivåene (sykehus og kommune) og intern i kommunen. Fokus for all tjenesteyting skal være basert på retningsendringen *Hva er viktig for deg*, hvor egenmestring står i fokus.

➤ Økt grad av utenforskap spesielt blant unge 18-30 år:

Nord-Fron kommune ser med bekymring på økt grad av utenforskap blant unge. Dette er i tillegg arbeidskraftreserve som kommunene vil trenge fremover.

➤ Økonomisk bærekraft:

Nord-Fron kommune har vært en kommune med godt økonomisk handlingsrom, ikke minst knyttet til kraftnæringen. Kommunens handlingsrom forventes redusert i årene

som kommer, selv om inntektsoverføringene fra staten påvirkes av endret demografi med flere antall eldre. Det er viktig å sørge for hensiktsmessig fordeling mellom sektorene, basert på de samfunnsoppdrag som må løses. Like fullt vil både demografisk og økonomisk utvikling fremtvinge behov for omstillingsarbeid og innovasjon innen kommunehelsetjenesten.

➤ Bygnings- og arealmessig bærekraft

Det er viktig at Nord-Fron kommune er i front med tanke på effektiv økonomisk utnyttelse av kommunens bygningsmasse og areal. Ved nybygging må det vurderes hensiktsmessig samlokalisering av tjenester, samt at videreutvikling av nye Vinstra sentrum står i fokus med nærhet eksempelvis mellom leiligheter og servicefunksjoner.

- Dagens institusjon (Sundheim) består av til dels av eldre lokaler, til dels av nyere lokaler. Spesielt relatert til langtidsavdelingen er det i dag lang avstand mellom avdelingsfløyene. Demensavdelingen (Sundtunet) er i egen bygning på samme område. Totalt sett kan bygningsstrukturen gi liten opplevelse av helhet og sammenheng samt medføre uhensiktsmessig ressursutnyttelse.
- Legekontoret har for lite areal, både til laboratorium og kontorplass for leger.
- Både helsestasjonen og fysio-/ergoterapitjenesten leier pr i dag bygg i Nedre gate. Dette har en kostnadmessig side med en leiekostnad på totalt ca. 0,9 mil kr pr år.
- Rus og psykisk helse er i til dels gamle og uegnede lokaler i Nedregata 54.

➤ Klimautfordringer:

Nord-Fron må ta sin del av ansvaret for å møte behovet for det grønne skiftet.

1.2 Mulighetsrommet

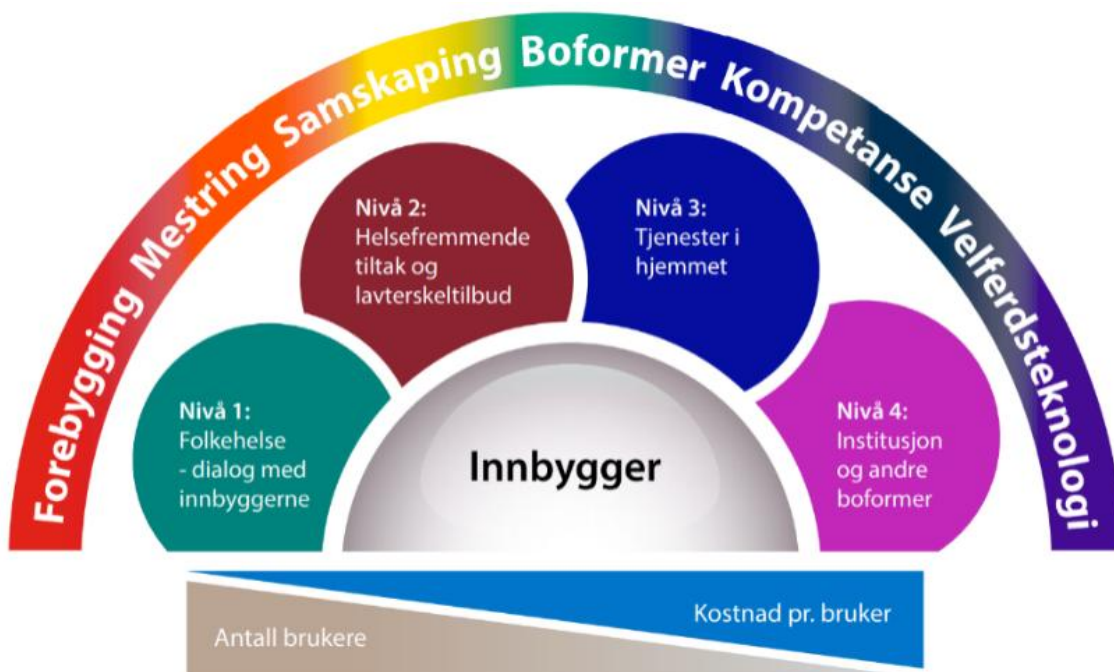
- På kort sikt - det er planlagt bygningsmessige endringer av «Systuggu», som ligger i rett forlengelse av langtidsavdeling øst. Dette gir sektor helse et midlertidig handlingsrom (tid og dekningsgrad) til å jobbe med videre med framtidig institusjonsløsning og omstilling i retning økt hjemmebasert omsorg.
- Gjennom HDO boligene (22) som ligger i direkte forlengelse av basen for hjemmetjenesten og korttidsavdelingen eksisterer et mulighetsrom for økt kapasitet innen heldøgns omsorgstilbud.
- Det er viktig å jobbe videre med velferdsteknologiske løsninger, blant annet digitale tilsyn. Videre må det jobbes med økt grad av fleksibilitet i bemanningen tilknyttet Sundheim.
- Det foreligger tidligere plan (2009) og tegninger for utbygging av Sundheim. Utbyggingen er kun delvis gjennomført. Planene er for gamle og det må utarbeides nye planer for utvikling av en framtidig institusjon som legger godt til rette for mer effektiv og ressursøkonomisk drift.
- Kommunen har tidligere fattet vedtak om etablering av et helsebygg ved Vinstrahallen som skulle samle flere ulike tjenester. Det er viktig å se dagens behov opp mot tidligere planer, og nå sist volumstudien for nye Vinstra sentrum.

- Nord-Fron kommune har sammen med de andre kommunene i regionen etablert et strukturert og godt interkommunalt samarbeid. Det er de siste årene etablert flere interkommunale samarbeidsordninger blant annet NAV (NAV MG), Barnevern (MGBV), flyktingetjenesten (MGF). I helseregionsamarbeidet i Sør- og Midt-dalen (HSG) etableres nå et mandat for å se nærmere på interkommunalt samarbeid blant annet knyttet til personer med alvorlig psykiske lidelser. Også i boligplanen for hver av Midt-dals kommunene er det pekt på behov for å satse interkommunalt rundt personer med psykiske problemer gjerne i kombinasjon med rus.
- Det er viktig å se arbeid med sektorplan for helse opp mot andre store satsinger og investeringer kommunen står ovenfor.
- Arbeidet med sektorplan helse må også sees opp mot iverksetting av handlingsdel i boligplan.

2. NORD-FRON KOMMUNES MÅL OG STRATEGIER INN MOT 2040

Med formål å møte fremtiden med det samlede nasjonale, regionale og ikke minst lokale utfordringsbildet vi står ovenfor må Nord-Fron kommune innrette tjenestene på følgende måte:

1. Folkehelse og dialog med innbyggerne er første prioritet
2. Helsefremmende tiltak og lavterskeltiltak skal være førstevalg før tjenester på høyere omsorgsnivå vurderes og besluttes.
3. Tjenester i hjemmet skal være gitt eller vurdert før høyere omsorgsnivå tilbys.
4. Færrest mulig skal ha behov for opphold i institusjon/heldøgns omsorgstilbud. Tjenester på dette nivået skal gis i et så kort tidsrom som mulig.

Kilde for modell: Lørenskog kommune

2.1 Strategier fram mot 2040

1. Det må skapes en felles forståelse om de demografi- og samfunnsutfordringene vi står ovenfor.
2. Forebyggende og helsefremmende tjenestetilbud skal være førstevalg.
3. Tjenesteutviklingen dreies i retning av økt hjemmebasert omsorg.
4. Det skal satses på bruk av velferdsteknologi.
5. Alt av heldøgns omsorgstjenester samles i en driftseffektiv bygningsmasse under samme tak i område Sundheim.
6. Universelt utformede boenheter utvikles i nærheten av base for hjemmebasert omsorg
7. Forebyggende tjenester og allmenne helsetjenester samles under samme tak sentrumsnært i nye Vinstra sentrum.
8. For å løse komplekse tjenestebehov må interkommunale samarbeid utredes/utvikles.